

Scenariusz lekcji historii

Nauczyciel: *Joanna Lojza*

Przedmiot: *historia*

Temat lekcji: *Monarchia Kazimierza Wielkiego.*

Cel główny :

Zapoznanie uczniów z przeobrażeniami w Polsce za panowania Kazimierza Wielkiego.
Zapoznanie z głównymi etapami polityki zagranicznej oraz w polityce wewnętrznej tego władcy.

Odniesienie do podstawy programowej:

Uczeń:

- opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.;
- charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej;

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- poprawnie posługuje się terminami: bojar, przymus drożny, prawo składu, srebrny grosz, poradne, sądy ziemskie, sądy grodzkie, statut wiślicki, statut piotrkowski, Korona Królestwa Polskiego, Akademia Krakowska,

- określa czas wydarzeń: 1333 r. – koronacja Kazimierza Wielkiego, 1335 r. – zjazd w Wyszehradzie, 1339 r. – drugi zjazd w Wyszehradzie, 1343 r. – pokój wieczysty w Kaliszu i zajęcie ziemi wschowskiej, 1345 r. – wybuch konfliktu polsko-czeskiego, 1348 r. – rozejm w Namysłowie, 1340–1366 – podbój Rusi Halickiej, 1364 r. – spotkanie Kazimierza Wielkiego, Karola IV Luksemburczyka i Ludwika I Wielkiego, 1364 r. – założenie uniwersytetu w Krakowie,

- omawia rolę postaci: Kazimierza Wielkiego, Jerzego II, Ludwika I Wielkiego, Kaźka Słupskiego,

- wskazuje na mapie tereny przyłączone do państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego,

- charakteryzuje politykę ekspansji Kazimierza Wielkiego,

- analizuje politykę zagraniczną Polski w latach 1333–1370,

- wymienia reformy Kazimierza Wielkiego,

- przedstawia stosunki państwa polskiego z sąsiadami w okresie panowania Kazimierza Wielkiego,

- podaje pozytywne i negatywne aspekty rządów ostatniego Piasta,

- omawia politykę gospodarczą i wewnętrzną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego.

Czas realizacji:

-2 godziny lekcyjne

Metody pracy:

- wykład,
- praca z podręcznikiem,
- analiza tekstów źródłowych,
- praca z mapą,
- praca z wykorzystaniem technologii informatycznej,

Środki dydaktyczne:

- podręcznik GWO,
- atlas historyczny,
- strony internetowe,
- prezentacja
- film- Polska za panowania Kazimierza Wielkiego GWO
- źródła historyczne

Tok lekcji:

1. Czynności organizacyjne:

- przywitanie, sprawdzenie obecności

2. Sprawdzenie zadania domowego z poprzedniej lekcji.

- Przypomnienie zasięgu terytorialnego ziem polskich w roku 1333,
- Dokonanie bilansu sukcesów i porażek Władysława Łokietka.

3. Wprowadzenie do lekcji:

- zapoznanie z tematem lekcji

4. Realizacja tematu lekcji:

- nauczyciel w formie krótkiego wykładu przedstawia uczniom założenia polityki zagranicznej i wewnętrznej Kazimierza Wielkiego (wykład jest ilustrowany prezentacjami multimedialnymi zawierającymi mapy, oś czasu i tabele podsumowujące)
- zaprezentowanie filmu przygotowanego przez GWO na temat Polski czasów Kazimierza Wielkiego ([Filmy edukacyjne - GWO - Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe](#))
- uczniowie na podstawie podręcznika uzupełniają karty pracy GWO pt. „Państwo Kazimierza Wielkiego” i „Wielokulturowość państwa Kazimierza Wielkiego”
- Nauczyciel sprawdza rezultaty ich pracy
- uczniowie analizują tekst źródłowy przygotowany przez GWO pt. „Charakterystyka rządów Kazimierza Wielkiego Janka z Czarnkowa” i odpowiadają na pytania do tekstu źródłowego. (nauczyciel przypomina główne zasady analizowania źródeł historycznych)
- uczniowie pracują z przygotowaną z mapą historyczną i odpowiadają na pytania zawarte w karcie pracy GWO

5. Podsumowanie:

- nauczyciel po sprawdzeniu osiągnięć uczniów i korekcie błędów proponuje uczniom sprawdzenie zdobytej wiedzy poprzez rozwiązanie testu na Quizizz

<https://quizizz.com/admin/quiz/5d1c96851ef0d9001ad74d0d/pa%C5%84stwo-kazimierza-wielkiego-r>

-zadanie domowe- przygotowanie tabeli na temat relacji polsko-krzyżackich do roku 1370

6. Załączniki:

- Karty pracy
- Teksty źródłowe:

ŹRÓDŁO F

Charakterystyka rządów Kazimierza Wielkiego, pióra Janka z Czarnkowa.

Królewską uwieńczony koroną, rządził on powierzonym mu przez Boga królestwem i narodem dzielnie i z pożytkiem. Albowiem, wedle słów proroka, umiłował pokój, prawdę i sprawiedliwość. Był bowiem najżarliwszym opiekunem i obrońcą dobrych i sprawiedliwych, zaś najsroższym prześladowcą złych, grabieżców, gwałcicieli i oszczerców. Kto tylko popełniał lotrostwa lub kradzieże, chociażby to była szlachta, tego kazał ścinać, topić i głodem morzyć. Za jego czasów żaden z potężnych panów lub szlachty nie śmiał biednemu gwałtu czynić, lecz wszystkich się sądziło według szali sprawiedliwości. Ponieważ zaś w Królestwie Polskim, w sądach prawa polskiego, sadzono z dawnych czasów podług pewnych zwyczajów, które się bardzo skazyły, a przez różne osoby rozmaicie zmieniane, wprowadzały wiele podstępów i krzywd, przeto ten król, w żarliwej dbałości o sprawiedliwość, zwoławszy prałatów i szlacheckich panów z całego swego królestwa, odrzuciwszy wszystkie zwyczaje sprzeczne prawu i rozumowi, ustawy z prawem i rozumem zgodne, według których sprawiedliwość mogłaby być wszystkim jednakowo i równomiernie wymierzana, za wspólną zgodą prałatów i panów, zawarł w piśmie, dla zachowania na wieczne czasy.

Tak tedy król ten ponad wszystkich monarchów polskich dzielnie rządził rzeczą pospolitą, albowiem jak drugi Salomon podniósł do wielkości dzieła swoje – murował miasta, zamki, domy. Naprzód ozdobił zamek krakowski podziwu godnymi domami, wieżami, rzeźbą, malowidłami, dachami wielkiej piękności. Naprzeciw zaś zamku krakowskiego, po drugiej stronie Wisły, wymurował miasto, które od imienia swego nazwał Kazimierzem, jak również wiele innych miast.

Kronika Janka z Czarnkowa, Kraków 1996.

Praca z tekstem

1. W jaki sposób król Kazimierz dbał o porządek i praworządność w państwie?
2. Dlaczego monarcha podjął się uporządkowania praw Królestwa?
3. Jakie konkretne przedsięwzięcie budowlane króla kronikarz określił słowami „wymurował miasto”? Podaj współczesną nazwę.
4. Wyjaśnij porównanie Kazimierza Wielkiego do króla Salomona.

KARTA PRACY

PAŃSTWO KAZIMIERZA WIELKIEGO

Zadanie 1.

Podkreśl państwa, z którymi Polska miała dobre stosunki na początku panowania Kazimierza Wielkiego.

Czechy	Marchia Brandenburska	Węgry
państwo zakonu krzyżackiego		Litwa

Zadanie 2.

Wymień ziemie polskie należące do Krzyżaków na początku panowania Kazimierza Wielkiego.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3.

Uzupełnij tekst.

Król Czech ..... rościł sobie pretensje do korony polskiej.
Tę sprawę omawiano podczas dwóch zjazdów w Wyszehradzkie. Pierwszy z nich odbyły się w ..... r., a drugi – w ..... r.

Zadanie 4.

Podaj decyzje, jakie zapadły podczas zjazdów wyszehradzkich.

	Ustalenia dotyczące sprawy polsko-czeskiej
Zobowiązania strony polskiej	
Zobowiązania strony czeskiej	

Zadanie 5.

Uzupełnij tabelę dotyczącą stosunków polsko-krzyżackich. Ustal, do kogo miała należeć dana ziemia od czasu zjazdu wyszehradzkiego po pokój wieczysty w Kaliszu. Jeśli do Polski, wstaw znak X w kolumnie oznaczonej literą P, jeśli do zakonu krzyżackiego – w kolumnie oznaczonej literami ZK.

	Zjazd wyszehradzki		Sąd papieski 1339 r.		Uchylenie wyroku przez papieża		Pokój wieczysty w Kaliszu 1343 r.	
	P	ZK	P	ZK	P	ZK	P	ZK
Pomorze Gdańskie								
ziemia chełmińska								
Kujawy								
ziemia dobrzyńska								

Zadanie 6.

Napisz, kiedy ustalono, że to zakon krzyżacki ma zapłacić Polsce odszkodowanie za najazdy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7.

Wyjaśnij, jaki był – według pokoju kaliskiego – status Pomorza Gdańskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8.

Podaj, kto wspierał działania zbrojne Kazimierza Wielkiego na Rusi.

.....

.....

.....

Zadanie 9.

Wy tłumacz, jakie okoliczności sprzyjały wyprawom na Ruś.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 10.

Podaj skutek wypraw zbrojnych na Ruś.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 11.

Napisz, jakie osoby Kazimierz Wielki mianował namiestnikami. Wyjaśnij, dlaczego tak uczynił.

.....
.....
.....
.....
.....

KARTA PRACY. ZAKRES ROZSZERZONY

WIELOKULTUROWOŚĆ PAŃSTWA KAZIMIERZA WIELKIEGO

Zadanie 1.

Wymień mniejszości etniczne i narodowe, które zamieszkiwały państwo Kazimierza Wielkiego.

.....
.....

Zadanie 2.

Podaj wyznanie dominujące na Rusi.

.....
.....

Zadanie 3.

Napisz, czego dotyczył statut kaliski z 1264 r. i kto go ustanowił.

.....

.....

Zadanie 4.

Wyjaśnij, jaką politykę wobec mniejszości narodowych prowadził Kazimierz Wielki.

.....

.....

.....

Zadanie 5.

Podaj pozytywne skutki wielokulturowości państwa Kazimierza Wielkiego.

.....

.....

.....

Materiały uzupełniające do podręcznika do liceum i technikum, klasa 1

Praca z mapą

1. Wymień terytoria przyłączone do Polski w czasie panowania Kazimierza Wielkiego.
2. Wymień księstwa, które stały się lennem Polski za czasów Kazimierza Wielkiego.
3. Określ, z jakiego obszaru Kazimierz Wielki zrezygnował w zamian za uregulowanie spraw sukcesyjnych.
4. Zakreśl miejscowość, w której Kazimierz Wielki zawarł pokój wieczysty z Krzyżakami.
5. Wymień państwa, z którymi graniczyła Polska w końcu panowania Kazimierza Wielkiego.